

Mottaker
Samferdselsdepartementet
Postboks 8010 Dep
0030 OSLO
Norge

Deres ref.:

Vår ref.: 2018/0129-2

Saksbehandler: Elisabeth Steckmest
Saksansvarlig: Gjermund Nese

Dato: 15.06.2018

Høringsuttalelse - NOU 2018: 4 Sjøveien videre - Forslag til ny havne- og farvannslov

Konkurransetilsynet viser til brev av 13. mars 2018 hvor Samferdselsdepartementet sendte på høring NOU 2018: 4 Sjøveien videre – Forslag til ny havne- og farvannslov. Høringsfrist er 15. juni 2018.

Utvalgets mandat og forslag til endringer

I mandatet for utredningen fremgår blant annet at utvalget skal foreta en fullstendig gjennomgang av gjeldende havne- og farvannslov med en målsetning om å bedre sikkerhet til sjøs, samt tilrettelegge for effektiv og miljøvennlig sjøtransport. Utvalget skal også vurdere lovens bestemmelser med sikte på å unngå dobbeltbehandling av forhold som er regulert i annet regelverk. Forslaget skal være i tråd med generelle rammebetingelser for kommunal næringsvirksomhet, herunder statsstøtte- og konkurransereguleringen.

Konkurransetilsynet vil fokusere på to av temaene i utredningen, henholdsvis organiseringen av havnevirksomhet og mottaksplikt.

Utvalget vurderer krav til organisering av kommunale og private havner. I utredningen vises det til at ulike organisasjonsformer og havnesamarbeid i dag benyttes for kommunale havner. Videre foregår det ulike former for arbeidsdeling mellom kommunale og private aktører, og mellom havner. Slik arbeidsdeling forekommer oftest i form av at en offentlig havn overlater godshåndtering til private aktører. Utvalget foreslår at det ikke stilles særlige krav til organisasjonsform for kommunene.

Gjeldende havne- og farvannslov § 39 regulerer fartøyenes adgang til å benytte havnen, og havnenes tilsvarende mottaksplikt. Formålet med bestemmelsen er blant annet å tilrettelegge for konkurranse i sjøtransporten. Utvalgets flertall mener at det ikke bør videreføres en særlig bestemmelse i ny havne- og farvannslov om havners plikt til å motta fartøy, og at ivaretagelse av virksom konkurranse innen sjøtransport og havner bør skje gjennom anvendelse av myndighetsmisbrukslæren og konkurransereguleringen.

I det følgende vil Konkurransetilsynet gi noen merknader til organiseringen av havnevirksomheten og mottaksplikt.

Konkurransetilsynets merknader

Utredningen redegjør for ulike former for organisering av kommunale havner og interkommunalt havnesamarbeid, som er i bruk i dag. Det fremgår også av utredningen at det foregår varierende grad av samarbeid mellom aktører på havnen, og mellom havner gjennom måten de er organisert på.

Konkurranseloven har som formål å fremme konkurranse og derigjennom bidra til effektiv bruk av samfunnets ressurser. Gjennom konkurranse får kundene et bedre tilbud av varer og tjenester, med bedre kvalitet og til lavere priser.

Konkurranseloven § 10 oppstiller et forbud mot konkurransebegrensende samarbeid. Prissamarbeid og markedsdeling er eksempler på noen av de mest alvorlige overtredelsene.

Etter Konkurransetilsynets oppfatning er det viktig at havnene organiseres og drives slik at konkurransen ikke begrenses. Det er derfor viktig at både offentlige og private havneforetak nøye vurderer konkurransemessige spørsmål som kan oppstå i forbindelse med eventuelle havnesamarbeid. Dette gjelder også i forhold til valg av organisasjonsform, og samhandling mellom havner i regi av bransjeorganisasjoner.

Utvalgets flertall foreslår å oppheve den regulerte mottakplikten i havne- og farvannsloven § 39, og begrunner dette med at mottakplikten reguleres av den ulovfestede myndighetsmisbrukslæren og konkurranseretten.

Konkurransetilsynet er av den oppfatning at det er viktig å tilrettelegge for økt konkurranse, og at mottakplikten kan bidra til dette.

Konkurranseloven § 11 oppstiller to vilkår som må være oppfylt for at det skal foreligge en overtredelse. For det første må foretaket ha en dominerende stilling og for det andre må foretaket misbruke en dominerende stilling.

En dominerende stilling innebærer at et foretak har en økonomisk styrke som gjør det i stand til å forhindre effektiv konkurranse på det relevante markedet ved at det i betydelig grad kan opptre uavhengig av sine konkurrenter, kunder og i siste instans forbrukere.

Misbruksbegrepet relaterer seg til et dominerende foretaks adferd, og kan blant annet omfatte mulige misbrukshandlinger i form av diskriminering og leveringsnektelse. Hvorvidt atferden innebærer et misbruk, må også avgjøres konkret i hver enkelt sak.

Havner kan ha ulik grad av markedsrett overfor brukerne. Enkelte havner kan tenkes å ha en monopolsituasjon overfor brukerne, mens andre kan være i konkurranse med andre offentlige og private havner.

Utvalgets mindretall peker på at terskelen for å nå frem med konkurranseloven som rettsgrunnlag kan være høy.

Konkurransetilsynet viser til at for å kunne fastslå et misbruk av en dominerende stilling må det gjøres en konkret vurdering av vilkårene i konkurranseloven § 11 i hver enkel sak. I en konkret sak kan det tenkes at en vurdering av markedsposisjonen konkluderer med at et havneforetak ikke har dominerende stilling i konkurranserettslig forstand, slik at konkurranseloven § 11 ikke kommer til anvendelse. I tillegg vil en påstått misbrukshandling også måtte avgjøres konkret på bakgrunn av en analyse av om atferden er egnet til å ha en konkurransebegrensende effekt.

Konkurransetilsynet vil derfor i likhet med utvalgets mindretall anbefale å videreføre en egen bestemmelse om mottakplikt i havne- og farvannsloven. En slik særbestemmelse vil kunne

bidra til å gi markedsaktørene større grad av forutberegnelighet, og da spesielt i forhold til de tilfeller hvor havneforetaket ikke innehar en konkurranserettslig dominerende stilling.

Med hilsen

Elisabeth Steckmest (e.f.)
seniorrådgiver

Mottaker
Samferdselsdepartementet

Postadresse
Postboks 8010 Dep

Poststed
0030 OSLO
Norge

Kontakt/e-post
postmottak@sd.dep.no